

Мово моя! Ти чарівна зірниця.

Сценарій свята рідної мови

Оформлення: Учні в українських строях. Виставка книжок. Спечений коровай на вишитій скатертині на столі. Хлопчик і дівчинка тримають коровай на рушнику. Плакати з написами про мову: «Не питає, що за людина, а послухай її мову», «Пізнаєш з мови, хто якої голови», «Мова – сховище думки», «Говори мало, слухай багато, а думай ще більше».

ХІД СВЯТА

Учень:

Добрий день вам, любі друзі!

Хай вам щастя – доля буде,

Не на день і не на рік,

А на довгий, довгий вік!

Учениця:

Починаймо наше свято!

Людей зібралось багато,

Щоб веселитись і співати,

І рідну мову прославляти!

Разом:

Гостей дорогих ми вітаємо щиро,

Стрічаємо хлібом, любов'ю і миром.

(Діти вклоняються і віддають коровай присутнім батькам)

Учень:

Звуків дуже є багато,

У природі все звучить.

Свище вітер, грім завзято

В темнім небі стукотить.

Учениця:

Навесні співає пташка,

І струмочок жебонить

Джміль гуде, дзвенить комашка,

Все по – своєму звучить.

Учень:

Звуки всі пізнати можна,

Хоч багато в світі їх.

Розбере дитина кожна,

Де тривога, сум чи сміх.

Учениця:

Але звуки ці не мовніб

Стукіт, грюкіт, шелест, свист.

Хоч приблизно та умовно

Ними скаже щось артист.

Учень: А чи завжди люди вмiли розмовляти? Чи спілкувались вони між собою за допомогою мови?

Учениця: Про це можна довідатись, заглянувши в наше далеке – далеке минуле.

Учень: Наша мова сягає своїм корінням у глибоке минуле. Коли завітали у Києві до Державного історичного архіву, то можна переконатись у тому, що в XV – XVII ст. судове й державне листування велося українською мовою, за доби середньовіччя користувались нею і в Румунії.

Учениця: Збереглися збірники з українськими піснями і в Югославії. Навіть володар Великого Литовського князівства Август II добре розмовляв і писав українською мовою. Нею він писав листи до матері – італійки королеви Бони.

Учень: Сьогодні викладання української мови здійснюється в малій семінарії святого Йосафата у Прудентополісі (Бразилія) майже при всіх українських церквах працюють суботні курси українознавства.

Учениця: Українську мову можна почути в Канаді, Великобританії, Мексиці, США, Німеччині, Аргентині, Венесуелі, Парагваї, Греції, Китаї, близько 40 країн світу.

Учень: Історію, географію, літературу та мову України вивчають у 28 коледжах та університетах США. В штаті Парана діє єдиний у Південній Америці університет, де викладають українську мову, літературу й історію.

Учениця: А в Парагваї деякі місцевості мають суто українські назви: нова Україна, Нова Волинь, Тарасівка. В столиці Парагваю Монтевідео та в столиці Венесуели Каракас і є вулиці під назвою «Україна».

Учень: Наше слов'янське письмо пройшло довжелезний шлях, поки дійшло до нас. Поклав початок цьому один дуже давній і беручий народ – фінікійці, які жили за 30 століть до нас. На нашу землю ця азбука прийшла 1000 років тому, весь час змінюючись і вдосконалюючись.

Учениця: Наша мова належить до високорозвинених мов світу. Багато зробили для вдосконалення мови представники народу – письменники, вчені, видавці книг.

Учень:

І спитай себе, дитино, хто ти є,

І в серці обізветься рідна мова

І в голосі ясним ім'я твоє

Просяє, наче зірка світанкова.

З родинного гнізда, немов пташенята,

Ти полетиш де світу далечина,

Та в рідній мові буде вся душа

І вся твоя дорога, вся Вітчизна.

У просторах, яким немає меж,

Не згубишся, як на вітрах полова

Моря перелетиш і не впадеш

Допоки в серці буде рідна мова.

(Звучить пісня «На калині мене мати колихала» музика В. Верменича, слова А. М'ястківського.)

Інсценізація легенди про виникнення писемності.

Учень: Жило на землі плем'я розумних людей. Вміли вони полювати, готувати їжу на вогнищі. А всі ці знання зберігали в пам'яті, діти вчилися у батьків, спостерігаючи за ними.

Учениця: І жила в цьому племені сім'я: мама, тато і донька Ая. Одного разу пішли тато з Аєю до лісу і вистежили здорового ведмедя. Тато хотів вполювати звіра та списа забув удома. Взяв він тоді шматок кори і намалював листа дружині (писати тоді вміли тільки так).

Учень: Мама прочитала листа і закричала. Збіглися всі родичі племені. А жінка їм пояснила, що її чоловіка хоче ведмідь з'їсти і показала кожному листа.

Учениця: Всі схопили зброю і кинулись на допомогу. А мисливець, побачивши озброєних родичів, подумав, що його хочуть вбити і почав тікати. Бігав доки не потрапив по дорозі на старця – мудреця. Почав просити у нього захисту.

Учень: Коли все з'ясувалось, то люди племені іще довго сміялися. Та старійшини задумались, щоб не було плутанини, вирішили придумати інше письмо, щоб легше було тлумачити написане. І придумали літери.

Учениця: Не знали, як назвати всі ці літери, а тут перед ними дівчинка гралась на ім'я Ая. Отож, вирішили, що першу літеру назвуть А, а останньою буде Я. Згодом були названі всі літери.

Учень: Так виникло письмо. З того часу люди почали користуватися не лише усними, а й письмовим мовленням.

Учитель: Зараз вам може бути смішно, але одного разу до моїх рук потрапили рукописи грецького історика Геродота, який жив ще у V столітті. Він писав, що скіфи направили персам лист, який складався з жаби, миші, птаха та п'яти справжніх стріл. Як на вашу думку, щоб він міг означати?

(Відповіді глядачів)

Цей лист означав: «Якщо ви, перси, не навчитеся стрибати по болотах, як жаба, ховатися в норах, як миша і літати, як птах то ви будете засипані нашими стрілами, як тільки ступите на нашу землю».

Учень:

Знайте всі, мої шановні,

Не забудьте це, бува:

У людей є звуки мовні,

Що складаються в слова.

Учениця:

Звуки, зібрані у слово,

Ще в далеку давнину

Утворили рідну мову,
Українську, чарівну.

Учень:

А, щоб ми все розуміли,
Щоб могли багато знать,
Звуки – букви нам створили,
Щоб писати і читать.

Учениця:

Їх взяли пошикували,
Щоб нікого не згубить
Та Абеткою назвали –
Ось її нам треба вчить!

(Звучить пісня «Рідна мова», музика А. Мігай, слова Ю. Косинської)

Вчитель: 21 лютого 2000 року в штаб – квартирі ЮНЕСКО в Парижі вперше відзначили міжнародний день рідної мови, аби привернути увагу світової спільноти до того факту, що з 6000 мов, які зараз існують, більшість перебуває під загрозою зникнення у найближчому десятилітті. В Україні свято рідної мови запровадили у 2002 році.

Учень:

Мова моя українська – батьківська, материнська
Я тебе знаю не вивчену – просту, домашню, звичну.
Не з – за морів прикликану , не з словників насмикану.
Ти у мене із кореня – полем мені наговорена.

Учениця:

Дзвоном коси прокована, в чистій воді смакована.
Болем очей продивлена, смутком багать продимлена.
З хлібом у душу всмоктана, в поті людським намокнута,
З кров'ю моєю змішана і аж до скону залишена.

Разом: В серці моїм.

Учень:

Рідна мова в рідній школі! Що бринить нам чарівніш?

Що нам ближче і миліш, і дорожче в час недолі?

Рідна мова! Рідна мова! Що в єдине нас злива,-

Перші матері слова, перша пісня колискова.

Учениця:

Як розлучимось з тобою, як забудем голос твій,

І в Вітчизні дорогій говоритимем чужою?

Краще нам німими стати, легше гори нам нести,

Ніж тебе розіп'ясти, наша мово, наша мати!

Учень:

Ні! В кім думка прагне, хто в майбутнім хоче жить,

Той всім серцем закричат: в рідній школі рідна мова,

І спасе того в недолі наша мрія золота,

Наші гасло і мета: рідна мова в рідній школі!

Разом:

Мова рідна, слово рідне! Хто вас забуває,

Той у грудях не серденько, тільки камінь має.

Учениця:

Як ту мову можна забути, котрою учила

Нас всіх ненька говорити, ненька наша мила?

От тому плакайте, діти рідну нашу мову,

І учіться говорити своїм рідним словом.

(Звучить пісня «Мова України»; музика С. Козака, слова С. Когут)

Учень:

Впала з неба в землю сонячна краплина,

Із краплини та виросла калина,

Стали до калини завертат дівчата.

Білим цвітом коси почали квітчати.

Учениця:

Солов'ї змостили гнізда на калині,
І з тих пір по світу диво – пісня лине,
Солов'їна пісня мова калинова.
А від них і наша українська мова.

Учень:

Мовонько моя ти калинова,
Звита з любові й тепла.
Ти матусі щира колискова –
Первоцвітом в полі розцвіла.

Учениця:

Ти тополі тихая розмова,
В сонячному просторі луна,
Ніжна, як сопілонька вербова,
Музика в століттях чарівна.

Учень:

Ти – привітна пісня журавлина,
Срібне щебетання солов'я.
Ти від серця і до серця линеш.
Мовонько, порадице моя!

Учениця: Та не завжди мова могла вільно звучати і розвиватися в Україні.

«Дівочі вечорниці» – інсценізація

Дівчина 1: Дівчата, а ходімо на пагорб на вечорниці, я покажу вам, що купив батько.

Дівчина 2: Добре тобі, Оксано, батько й до школи віддав і книги такі гарні купує. А я хоч і хочу, та немає за що вчитися.

Дівчина 3: Не сумуй. Не одна ти ж вмієш читати і писати. Та що вдієш, що батьки наші бідні, ледь хліба та каші вистачає на зиму, та й пан погано гроші платить.

Дівчина 4: А в мене не те, що книг, чобіт на зиму немає. Буду сидіти в хаті, бо як же босій по снігу ходити.

Дівчина 5: Давайте краще заведемо нашої української, доки наглядач не побачив, що ми без роботи сидимо, а сонце ще не сіло.

(Звучить українська народна пісня «Ой у полі криниченька»)

Наглядач: А што ето ви здесь бездельнічаєте. Ану, бистро работать, а то не зацітаю день. Разорались своїми холопськими песнями. Лучше би наш благородний язык учілі, панській.

Учень: Історія кожного народу має героїчні й трагічні, щасливі й нещасні сторінки. На долю України випали великі поневіряння: турецько – татарські орди, польські феодалі, російський царизм хотіли поневолити наш люд.

Учениця: Забороняли мати власну історію, культуру, мову. Ось кілька сторінок «Скорботного календаря української мови».

Учень: 1720 рік – російський цар Петро I заборонив друкувати книги українською мовою.

Учениця: 1757 рік – зруйновано Запорізьку Січ і закрито українські школи при полкових козацьких канцеляріях.

Учень: 1862 рік – закрито українські недільні школи, які безкоштовно організовували видатні діячі української культури, заборонено видавати книжки українською мовою.

Учениця: 1876 рік – указ російського царя Олександра II про заборону друкування нот українських пісень.

Учениця: 1884 рік – закрито всі українські театри.

Учень: 1908 рік – вся культурна й освітня діяльність в Україні визнана царським урядом Росії шкідливою.

Учениця: 1914 рік – російський цар Микола ліквідує українську пресу – газети й журнали.

Учень: 1938 рік – сталінський уряд видає постанову про обов'язкове вивчення російської мови, чим підтинає коріння мові українській.

Учениця: 1983 рік – видано постанову про так зване посилення вивчення російської мови в школах, що привело до нехтування рідної мовою навіть багатьма українцями.

Учень: 1989 рік – видано постанову, яка закріплювала в Україні російську мову, як офіційну загальнодержавну мову, чим українську мову було відсунуто на другий план, що позначається ще й сьогодні...

Учениця:

Зневажати мову мамину – біда,
Котра пустими зробить наші душі.
І ми нащадкам зможем передати
Лиш те, що корені калини сушить.

Учень:

Зневажати мову – зрадити себе,
А зрадників хто може поважати?
І стане чорним небо голубе.
Вмиратиме у муках рідна мати.

Учениця:

О, не згуби свого народу,
Безсмертна мово рідна і терпка.
Ти є душа співучого народу,
Що був і є і буде у віках.

(Звучить пісня «У рідному краї» муз. М. Ведмедері, слова Л. Малахової)

Інсценізація «Рідна мова»

На сцені «дрімучий ліс». Хлопчики сидять на пеньках викривлених, їх обступили дерева найрізноманітнішої форми. Хлопці тяжко зітхаючи, розмовляють.

Гриць: Як же це трапилось з нами. Як ми опинились в такому неприродному лісі?

Іванко: Все тут таке страшне, недолadne, криве, скручене, скарлючене. Скільки блукаємо, а вибратись не можемо.

Олесь: Все це тому, що не слухали свою вчительку. Пам'ятаєш як вона говорила, що ми у словарному суржику заблудились, як у зачарованому лісі і не можемо з нього вибратись.

Гриць: Так, пам'ятаю.

Олесь: А я ще сказав, що якби справді так було, то був би клас.

Іванко: А я підхопив, що було б здорово, бо я люблю мандрувати, а тим більш у зачарованому лісі. Бо там же самі дива.

Гриць: Ідеш, а дерева сходяться і розходяться – ні пролізти, ні пройти.

Олесь: А все навколо дивовижне, страшне, незвичайного стільки – жах!

Іванко: А вчителька мовила, що якби наші слова – суржик перетворилися і справді на страшні дерева та ще на страшних звірів, то хотіла б вона бачити, які ми герої?

Гриць: А далі що було?

Олесь: А далі я сказав, що якби вона могла зробити так, як каже, щоб ми опинилися у зачарованому лісі, а то тільки лякає, а сама не може.

Іванко: Так, бо немає такої сили в світі, щоб людину у ліс такий закинула, та й лісу такого нема!

Гриць: А далі що було?

Олесь: А далі вона усміхнулась і махнула рукою. Все навкруги завертілось, закрутілось і ми кудись полетіли і з нами щось трапилось.

Іванко: Ясно і опинились ми тут, у цьому клятому лісі з якого ніяк не можемо вибратись. Може вона на нас туман якийсь наслала, бо справді такого не буває, ми ж грамотні, знаємо.

Гриць: Давай подумаємо, як вибратись, може придумаємо щось.

Олесь: Я догадуюсь – це гіпноз. Вона нас загіпнотизувала. Все що з нами діється – неправда, це нам уявляється, тільки й усього. Давайте поспробуємо звільнитись від цієї напасті.

Іванко: Як спробуємо? Хто нас розгіпнотизує?

Гриць: Самі себе. Це просто робиться. Думай про руки і кажи: це мої руки, я ними махаю вліво, вправо, вниз, вгору, я звільняюсь від цієї мани, яку на нас наслали.

Олесь: А про ноги теж так: це мої ноги, я ними роблю кроки, я можу йти куди захочу. О, бачиш класно. Виходить. Ми йдемо!

Іванко: Куди ми йдемо? Ти бачиш, що дерева обступили нас ще сильніше!

Гриць: Ні! Пацани це поляна, просто кльово! Супер! Круто! Все для нас готово!

Олесь: Мухомор стоїть він зараз ляже.

Геть іди отсюда, нафіг з пляжа! *(збиває гриба)*

Іванко: Блін! Чого це пугало не втихне. *(відмахується від сороки)*

Гляньте за пеньком уже хтось дрихне.

Гриць: Дай пінка сороці тій і баста,

Проломи башку, хай склеїть ласти *(сорока з криком втікає)*

Олесь: пацики, тут добре кухарити.

Тіпа, що тут можна ще зробити?

Іванко: Воруши батонами і свалюєш отсюда,

Без базара, блін, бо гірше буде!

Учень: А про що вони кричали? Якою мовою спілкувалися?

Сорока: Ти такий наївний, такий наївний, хіба це можна назвати спілкуванням?

Учень: Як мені хочеться їх насварити.

Сорока: А я б за такі слова їх розірвала на маленькі блискучі шматочки.

Учень: Бідні, бідні діти.

З'являється Лісовичок.

Лісовичок: Ну досить сердитись і співчувати, час братися за діло та викликати наші лісові сили на допомогу.

Шелест, шурхіт, підіймись

Та по лісу пронесись.

Силам всім зійтися час.

Блуд Лісний, іди до нас!

Іде Лісовий Блуд, одягнений у сірий одяг.

Блуд: Ви мене гукали? Ви мене чекали?

Мрію лісом поводити, заблудити, заблудити,

Сплутати шляхи за якісь гріхи.

То скажіть же, що робити,

Хлопчаків тих заблудити?

Я готовий, я іду, їх у хаші заведу.

Лісовичок: Ну, що ж, Блуд свою роботу добре знає.

Блуд водить дітей, вони за ними ходять між деревами, як сновиди, блукають, то сходяться, то розходяться.

Гриць: А тут вже були разів зо три,

Що не базар і що не говори.

Олесь: Ми заблудилися, і нам кранти, Куди тепер нам, пацани іти?

Іванко: Ну, круто Блуд у хащі нас завів.

А, тіпа, як він, блін, посмів?

Лісовичок: А ви, хлоп'ята, наче зажурились,

Можливо ви з дороги збились?

Присядьте, поговоримо тихенько.

Та й розійдемося згодом помаленьку.

Гриць: Ти хто, старий, базар кінчай

Й права свої тут не качай.

Як стежку знаєш – покажи.

Й за дурнів нас тут – не держи.

Лісовичок: Стежок у лісі є багато,

Кожна з них веде до хати.

А ви, хлоп'ята, загордились.

Тож із своєї стежки збились.

Тому вам, хлопці, не зашкодить,

Як Блуд вас трішки ще поводить.

Дерева все дужче підступають до хлопчиків.

Гриць: Олесику! Що робити? Я боюсь!

Іванко: І я боюсь.

Олесь: Це вже не гіпноз, не сон і не казка, вже не до сміху. Давайте кричати, може хтось почує.

Хлопці кричать: ау – ау.

Гриць: Мабуть, не те ми кричимо, а може тихо?

Олесь: А мені вже страшно, що можна вмерти! Мама!

Іванко: Мамо, Мамочко, рятуй.

Дерева розступуються і на галявину виходить бабуся в українському національному одязі.

Бабуся: Чого це ви так кричите? Наче белени об'їлися?

Хлопці: Нам так страшно, ми не можемо вийти з цього заклятого лісу.

Бабуся: Ліс, діти, і справді заклятий, це правда. Багато віків люди засмічували рідну мову: то модним словечком, яке нічого спільного з рідною мовою не мало, то вживали надмірно російські слова на український лад, бо ліньки було свою відшукати, а рідним словом нехтували, цурались його. Часто не задумуються люди над тим, як говорять. А мова жива. От вона і заросла тим бур'яном, через який ви не можете пробитись. То не казка і не сон. Погляньте на ці кривенькі деревця, вони вам подобаються?

Хлопці: Ні!

Бабуся: А це ж не просто деревця, це ті слова, які ви щоденно говорите. Це перекручена ваша мова. А в цьому лісі вона стала деревами, які ви насадили.

Гриць: Бабусю, ми не садимо цього лісу.

Хлопці: Правда, ми не садили.

Бабуся: Ні, діти, цей ліс посадили ви і ваші друзі, які теж так розмовляють, як і ви. Бо з зернятка виростає дерево, а з дерев утворюється ліс. А ви щодня сієте зернятка – слова і не задумуетесь над тим, що з того виростає. А виріс ось такий ліс. Бо наша покручена, засмічена, бачите яка?

Гриць: А що ж нам, бабусю, тепер зробити? Як нам вибратись з цього лісу? Ми весь день блукаємо, а стежки не бачимо.

Бабуся непомітно ховається за деревами і тихо промовляє, зникаючи.

Бабуся: Допоможе вам лише Дороговказ.

Блуд знову веде дітей між деревами, виводить на галявину, а там сидить Баба Яга.

Баба Яга: Блуде, ти хіба здурів,

Нащо їх сюди привів?

Це ж перевертні не діти.

Що не вміють говорити.

Нічогісінько не знають.

Рідну мову не вивчають.

Тож хіба ти їх не чув?

Їх бридкі слова забув?

Блуд: Я водити їх згодився

Але трохи й сам стомився, сім годин підряд водив

І добряче заблудив.

Переплутав всі дороги,

Тож болять у хлопців ноги

Хай у тебе посидять, мухоморів поїдять.

Відпочинуть, ляжуть спати.

Зранку знову в путь рушати.

Баба Яга: Добре ти їх нагуляв

Навіть писки постуляв.

На кінець вони мовчать.

Подивись, вони вже сплять.

Що ж то з хлопцями робити,

Може, назавжди лишити?

Водяному здарувати?

Чи додому відіслати?

Блуд: Ні, додому їм не можна,

Думка б'ється в нас тривожна,

Що ці хлопці – крикуни

Виростуть як дикуни.

Тож нехай вони проспляться

Може ще чогось навчаться.

Бабуся, що з'являлась хлопцям:

Дуже довго хлопці спали

Вдома їх усі шукали.

Кожну місцинку пройшли
Але так і не знайшли.
Хлопцям сни чарівні снились,
Ніби вже вони навчились
Гарно й чемно розмовлять
Й знали що кому сказати.
А як встали й подивились,
Де вони втрюх опинились,
Стало дітям не до жартів,
Хлопцям щось робити варто.
Лихо скрізь на них чатує,
Блуд і зовсім не жартує,
А Яга немов здуріла,
Мало хлопців не побила.
За слова несловникові,
Що звучали в їхній мові.
Так кричала, так кричала –
Не здалося хлопцям мало.
Потім їсти їм дала
І в дорогу провела.
Ще дала клубок з нитками,
Щоб не плутались стежками,
А розумними були
Та до каменя дійшли.
Камінь їм усе розкаже.
Й на усі дороги вкаже.
Треба буде вибирати
По яких стежках ступати.

Щоб в лісах не здичавіти,
А достойно в світі жити.
Довго йшли вони чи ні –
Невідомо це мені.

Скільки сонечко вставало
Й знову спатоньки лягало,
А клубок не зупинявся
І до каменя дістався.

Камінь був старий – старий,
Вгрузлий в землю і німий.

Що він може розказати?

Як дорогу показати?

Стали хлопці перед ним,

Перед каменем старим.

Гриць: Що робити нам з тобою?

Йти дорогою якою?

Й де дорогу тут знайти,

Точно знаю – нам кранти.

Олесь: Ти давай його почисть

Може напис є якийсь?

Іванко: Мох давайте обірвемо,

Може щось під ним знайдемо?

Бабуся: Терли так, що всяк нагрівся,

Раптом камінь засвітився.

І тепло пішло від нього.

Що ж, покаже він дорогу

Хлопці мало не помліли

Й біля каменя присіли.

Камінь трішки покряхтів

І таки заговорив.

Камінь: Як наліво ви підете,

То доріженьку знайдете,

Що веде в далекий край,

Через гори, за Дунай.

Там все буде для людини,

Лиш не буде Батьківщини

Не живе там пречудова рідна українська мова.

Й рідна пісня не звучить,

Що ж як хочете – ідіть.

Хлопці перешиптуються, але не йдуть.

Камінь: А як хочете направо

Йдіть собі, – це ваша справа.

Там добробут в кожній хаті,

В основному всі багаті.

Серед них є сильні й дужі,

Але всі вони байдужі.

Там історії немає,

Бо її ніхто не знає.

І традицій там нема,

А в людських серцях зима.

Мова рідна загубилась,

У глухий куток забилась.

Й рідна пісня не звучить,

Що ж, як хочете – ідіть!

Хлопці перешиптуються, але не йдуть.

Камінь: Ще одна дорога – прямо

Можна йти по ній так само

Не такі вже там й багаті,

Та тепло є в кожній хаті,

А серця як сонце сяють.

Рідні там пісні співають,

І лунає рідна мова

Українська, світанкова.

Там є друзі і родина.

Ще у всіх є Батьківщина.

На дорозі в добрий час

Є старий дороговказ.

Він свою роботу знає

І не всіх туди пускає.

Що ж, порадьтесь якусь мить

І кудись – таки ідіть.

Я ж у землю загрузаю

І дороги закриваю...

Гриць: Мо наліво ми підемо

Й щастя там своє знайдемо?

Олесь: І направо навіть можна,

Там живуть усі заможнo..

Іванко: Вліво? Там нема родини,

Жити ж як без Батьківщини?

Вправо? Нецікаво жити,

Можна зовсім збайдужіти,

Прямо йти це ж так чудово.

Рідна пісня, рідне слово!

Гриць: Ти, мабуть, таки правий,

Йдемо краще по прямій!

Олесь: Йдемо прямо – прямо й жити,

Там не можна збайдужіти.

Будем вчити мову й знати

І свої пісні співати..

Іванко: Значить згодні всі зі мною?

Йдем дорогою прямою!

А старий дороговказ

Якось вже пропустить нас!

(Звучить пісня «Наша мова» музика М. Ведмедері, слова В. Кленца)

Дороговказ: Стійте тут! Куди йдете?

Що в душі ви несете?

Патріоти ви чи ні

У батьківській стороні?

Я чого про це питаю,

Ви ж бо діти цього краю.

І любити до загину

Ви повинні Україну.

Мусите, я так вважаю,

Знати мову свого краю.

І традиції й пісні

Та історію, чи ні?

Учні: Так, повинні.

Дороговказ: Ну, що ж, чудово! Хочу вам сказати.

Що ж вибір правильний, достойний молодця

Дорога ця вас приведе до хати

Але боротись треба буде до кінця.

Дорога ця не всипана квітками

І слави тут та визнання не ждїть.

Цими важкими і тернистими шляхами

Лиш патріоти та борці ідуть

Щоб Україну рідну боронити,

Її історію, традицію, життя

І мову, без якої нам не жити.

Бо поки мова є, народ наш процвітає,

Йде українцями і досяга висот.

І Україною свій край він називає.

А згине мова – пропаде й народ.

Без мови знати будуть нас юрбою,

Безликим натовпом, без мрії і мети.

Ми вже не будем українцями з тобою

Подумайте, чи хочете ви йти?

Учні: Так погоджуємось.

Дороговказ: Тепер я іспит можу влаштувати

І вам завдання мовні дати

Ну що ж, берїть завдання

І читайте та помилки у мові виправляйте.

Приклади завдань.

Виправити помилки в реченні.

1. На його пальто бовталася пуховка лише на одній ниткі. (На його пальті теліпався гудзик лише на одній нитці)
2. Я цілу неділю болів, боль голови була ужасною. (Я цілий тиждень хворів, головний біль був нестерпним)
3. Колька мішає мені виконувати завдання по математиці. (Микола заважає мені виконувати завдання з математики).

Гриць: От чудово! Ми вільні! Тепер я зрозумів, як важливо знати рідну мову! Без неї просто не обійтись в складній ситуації.

Олесь: Важливо не лінуватися, усі ж слова ми знаємо, але лінуємося їх вживати. Ми думаємо, що герої, а от що з того вийшло.

Іванко: Добре, що закінчилась ця страшна історія, тепер я вчитиму рідну мову старанно й наполегливо, бо й самому приємно, коли правильно розмовляєш. А тепер нам час на свято. Ви що забули? Сьогодні ж свято рідної мови. Ходімо!

Бабуся: Тепер вперед! Дорога вже чекає.

Вона вас поведе в цікавий світ

І хоч тернистий шлях цей, кожен знає,

Та ви тепер борці з маленьких літ.

Виходить Мова в українському одязі з калиною, квітами в руках.

Мова: Я ваша мова, діти, рідна мова

З роси, й води, з квіток і джерела.

Така, як зірка ніжна світанкова,

На цій святій землі завжди жила!

Саме земля мене таку зростила.

Чарівну, мудру, світлу, осяйну

Дала мені могутні дивокрила,

Вдягла в слова, як у квітки весну

І хоч мене хотіли розтоптати,

Та я жива, і я до вас прийшла,

Щоб вас до зір далеких піднімати.

І до сердець не допустити зла.

Щоб гордо йшли по світу українці

Й несли усім своїх сердець тепло.

За руки взявшись, а не поодинці,

Щоб людство в мирі й радості жило.

Я ваша мова, діти, рідна мова!

І поки я жива – народ живе.

Із глибини віків несучи кожне слово,
І хай воно вам до сердець пливе.
Щоб діти патріотами зростали,
Любили край свій рідний й берегли.
Щоб ви усі на захист мови стали
І розмовляти правильно могли.

Лісовичок: А тепер послухаємо дітей, що вони нам розкажуть про свою рідну мову, я думаю, що знають вони багато про неї.

Учень: У моєму вірші всі слова починаються на букву «С»

Сад спочиває, спить спокійно,
Ставок старечий стуманів.
Стежина – стежка самотійно
Снує собі серед садів.
Світанок синій струменіє.
Сосна світлішою стає.
Серпанок світиться світліє.
Сон сновидіннячка снує.
Світ стрепенувся. Скільки спати!
Співають сотні солов'їв!
Скоренько стало скрізь світати,
Стрижі стрілою! Сонце! Спів!
Сміється сонце, світить, сяє!
Стрічає сонечко сосна,
Сопілка, скрипонька співає,
Співає серденька струна!

Використовується макет телевізора з написом «УТ-1» та «Новини». У ролі ведучого учень сидить за столом.

Учень: Говорить і показує державний національний канал і я ведучий (прізвище, ім'я, по батькові), До вашої уваги телерепортаж із Баришівського НВК, де вшановують рідну мову.

Виходять учні з буквами у, к, р, а, ї, н, с, ь, к, а, м, о, в, а і стають у будь – якому порядку, переглядаються, розводять руками.

Звучить повільна музика і діти перешиковуються, щоб букви утворили напис «Українська мова» і розповідають прислів'я про мову, смішинки – веселики, частівки, грають в гру.

Учень: До перлин української мови належать скоромовки, прислів'я, приказки. Віками їх складав народ. Давайте пригадаємо.

Будь господарем слова свого.

Впік мене тим словом, не треба й вогню.

Де мало слів, там більше правди.

І від солодких слів буває гірко.

Не так то він діє, як тим словом сіє.

Шабля ранить тіло, а слово – душу.

Праця годує, а лінь марнує.

Земля чорна, а білий хліб родить.

Орел на горі, перо на Орлі.

Учениця: Перевіримо, чи ви кмітливі, вмієте відгадувати загадки.

1. Що то за пані у білім жупані?

Дружить з рогачами, горщиками, казанами,

В роті в неї смакота. Що за пані то така? (піч)

2. Без рук без ніг кланяється в кожний бік (колиска)

3. З усіх боків горб, ніг не має, а замість голови – дірка (горщик)

4. Рогатий, а не віл, їсть – їсть, а не ситий, людям подає, а сам у куток йде. Роги дужі має ними у вогонь літає, горщика з печі витягає. (рогач)

Учень: Послухайте українські частівки про слова архаїзми.

1. Ох і гарне слово «віз»

Має четверо коліс.

Мерседесам: замінили

Слово – архаїзм лишили.

2. У жупан колись вдягались

Й холодом не переймались.

А тепер у шубах ми

Утікаєм від зими.

3. В нас Максимко Бондар вчиться,

Ціла школа ним гордиться.

Бондарі – люди умілі.

Діжки з дерева робили.

4. Каменяр, кобзар, різьбяр –

Рід занять і божий дар.

Макогін, рядно, рушник –

До цих слів з дитинства звик.

5. До гречаника візьмуся,

З баняка води нап'юся.

Молоко в дійницю ллю,

Рідне слово я хвалю.

6. Ми частівки заспівали,

Щоб ви нам аплодували.

Мова рідна – річ корисна,

Барвінкова , гарна, чиста.

Учениця: А зараз прослухайте смішинки – веселики.

П. Глазовий «Кухлик»

Дід приїхав із села,

Ходить по столиці

Має гроші – не мина

Жодної крамниці.

Просить він: Покажіть, кухлик той, що з краю

Што? Чєво? Я не понімаю.

Кухлик, люба, покажіть.

Той, що збоку смужка.

Да какой же кухлік здесь,

Єслі ето кружка!

Дід у руки кухлик взяв і насупив брови:

В Україні живете й не знаєте мови

У меня єсть свій язык

Да к чєму мнє мова.

Цим пишатися не слід,

Бо якраз така біда в моєї корови.

Має, бідна, языка і не знає мови.

Учень:

В. Іващенко. Медаліст

Розглядали учениці влітку в кінозалі

На сорочці у Олекси золоті медалі.

Реготілись питаючи – що це за ознака?

На медалях написано: «Відмінний собака»

Червоніючи чимдалі, відповів Олекса.

– Напрокат я взяв медалі у нашого Рекса.

Учень:

М. Білецький «Коли краще»

Коли, спитали, краще рвати з баштана дині й кавуни,

Як в них хвости зеленуваті; чи як засохли вже вони?

В розмову встряв малий Кузьма: – Тоді, як сторожа нема!

Учениця: Як тільки сходив сніг, дівчата і хлопці виходили на лужок і починали водити хороводи, бавиться у різноманітні ігри. Подивіться гру «мак».

Дівчата в вишитих костюмах ходять по колу, співаючи. Під час запитання, звертаються до хлопчика в українському одязі, що стоїть в центрі кола, і зупиняються. В кінці хлопчик одягає на голову корону з маку.

Ой, на горі мак, під горою мак.

Мак, маки, маківочки, золотії голівочки,

Станьте ви так, як на горі мак.

1) Козачок, чи виорав на мачок? Виорав.

2) Козачок, чи посіяв мачок? Посіяв.

3) Козачок, чи посходив мачок? Посходив.

4) Козачок, чи цвіте мачок? Цвіте.

5) Козачок, чи поспів мачок? Поспів.

Дівчата всі разом трясуть «мачок».

Вчитель: До ваших сердець дійшли слова про багатство, красу та мелодійність української мови. Спробуємо дібрати слово у вірші про мову.

Щоб розумним і мудрим стати, треба рідну мову (знати).

А щоб вміти говорити, треба рідну мову (вчити).

Знає кожен з нас чудово – не прожити нам без (мови).

Рідна ж мова пелюсткова, мудра, світла (світанкова)

І дзвенить щодня і в свята, бо вона така (багата).

І така джерельно чиста наша мова (промениста)

Чарівна і калинова наша мова (веселкова).

В ній такі слова чудові, хліб і сіль (на рушникові)

В ній в віках батьки і діти, як без мови в світі(жити)

Понад світом хай лунає, хай ніхто (не забуває)

Рідну мову українську, мудру, щедру, (материнську)

Своєї мови не цурайтесь, ні в грізні, ні в щасливі дні.

Любіть її завжди, пишайтесь, хай будуть долі в вас ясні.

(Звучить пісня «Мамина мова» музика В. Лазаренка, слова Л. Пилип'юк)

Виходять учні з запаленими свічками. Читається «Молитва до мови» за К. Мотрич.

1. Мово! Пресвята Богородице мого народу! З чорнозему, з любистку, з м'яти, рясту, Євшан – зілля, з роси, з дніпровської води, від зорі й місяця народжена.

2. Мово наша! Мудра Берегиня що не давала погаснути зеленому вогнику роду нашого й тримала народ на небесному Олімпі волелюбності, слави й гордого духу.

3. Мово! Велична молитва у своїй нероздільній Трійці, що еси ти і Бог – Любов, Бог – Віра, Бог – Надія! Мово, що стояла на чаті коло вівтаря нашого храму й не впускала туди злого Духа скверноти, злого Духа виродження, злого Духа ганьби.

4. Мово наша! Дзвоникова криниця на середохресній дорозі нашої долі! Твої джерела б'ють десь від могил магми, тому й вогненна така. А вночі купаються в тобі ясні зорі, тому й ласкава така. Тож зцілювала ти сталевим духом, давала їм силу й здоров'я, довгий вік і навіть безсмертя тим, що пили тебе цілющу джерельну і невмирущими ставали ті, що молилися за дароване Тобою слово.

5. Прости! Воскресни! Повернися! Розродися! Забуяй вічним і віщим словом від лісів до моря, від гір – до степів. Освіти від мороку душі й освіти свято руську землю. Русь Україну возвелич, порятуй народ її навіки.

Вчитель: Мово моя – ти чарівна зірниця,

Що освітлює шлях в майбуття

Дорога, рідна, мила душі українця

Ми з тобою ідемо в життя.

Тож розправ свої крила, лети на свободу.

І над світом чарівно звучи!

Закріпися навічно у серці народу,

Мово рідна моя, не мовчи!

(Звучить пісня «Веселкова» музика О. Жулинського, слова В. Гутник)

Матеріал використано з інтернет-джерела:

<http://krasotkina.com/content/%D1%81%D0%B2%D1%8F%D1%82%D0%B0/%D0%9C%D0%BE%D0%B2%D0%BE%20%D0%BC%D0%BE%D1%8F,%20%D1%82%D0%B8%20%E2%80%94%D1%87%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%B7%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8F.html>